

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΙΙ: ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

6ο εαρινό εξάμηνο 2013 – 2014

Η Περιοχή της Βικτώριας

Διδακτική ομάδα / φροντιστήριο: Κωνσταντίνος Σερράος, αν. καθ. ΕΜΠ, Σταυρούλα (Ρούλη) Λυκογιάννη, λέκτορας ΕΜΠ. Επικουρικό διδακτικό έργο: Μαρία Παπαϊωάννου, Σαλώμη Χατζηβασιλείου, υπ. δρ. ΕΜΠ. Συντονιστής μαθήματος, Ν. Μπελαβίλας, επ. καθ. ΕΜΠ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ 1ο : ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εντάσσεται σε μια σειρά μαθημάτων, υποχρεωτικών και κατ' επιλογήν, που διδάσκονται από τον Τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας σε δύο διαδοχικά εξάμηνα της Σχολής Αρχιτεκτόνων. Τα υποχρεωτικά μαθήματα της σειράς αυτής προσφέρουν μια συνολική προσέγγιση στα ζητήματα οργάνωσης του αστικού χώρου, σε συνάρτηση με τους οικονομικούς, κοινωνικούς, ιστορικούς και χωρικούς παράγοντες που τα προσδιορίζουν, καθώς και με τις δυνατότητες σχεδιασμού και παρεμβάσεων στον ιστό της πόλης. Αντίστοιχα, τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα εμβαθύνουν σε επί μέρους πτυχές ή μεθόδους προσέγγισης των αστικών φαινομένων και του πολεοδομικού σχεδιασμού.

Το παρόν μάθημα «Πολεοδομία ΙΙ: Πολεοδομικές επεμβάσεις στον αστικό χώρο» αποτελεί το δεύτερο υποχρεωτικό μάθημα της σειράς πολεοδομικών μαθημάτων της Σχολής Αρχιτεκτόνων. Αντικείμενό του είναι η μελέτη, κατανόηση και εφαρμογή τρόπων επέμβασης στον αστικό χώρο με τη χρήση της γνώσης και πληροφορίας που συλλέχθηκε στη διάρκεια του προηγούμενου εξαμήνου. Κύριος στόχος του είναι η εισαγωγή των φοιτητών σε ζητήματα σχετικά με τις **πολεοδομικές επεμβάσεις στον αστικό χώρο** και ειδικότερα:

- › στις **κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές πλευρές** του πολεοδομικού σχεδιασμού
- › στα ζητήματα **λειτουργικών σχέσεων** και χωρικής **οργάνωσης** του οικιστικού ιστού
- › στις **μεθόδους** και τα **εργαλεία πολεοδομικής παρέμβασης**, όπως τύποι σχεδίων, νομοθεσία, διοικητική υποδομή, φορείς, κ.ο.κ.
- › στους **στόχους** και τις **επιπτώσεις** των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων

2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα οργανώνεται γύρω από δύο βασικούς κύκλους. Ο πρώτος αφορά μια **σειρά διαλέξεων / παρουσιάσεων**, από πλευράς διδακτικής ομάδας και προσκεκλημένων ομιλητών, που έχουν σκοπό τη θεωρητική προσέγγιση και λεπτομερή ανάλυση εννοιών, θεσμών, διαδικασιών, παραδειγμάτων, κλπ., που σχετίζονται με το αντικείμενο του μαθήματος. Ο δεύτερος κύκλος αφορά την **άσκηση**, την οποία οι σπουδαστές επεξεργάζονται, καταρχήν στις ομάδες που είχαν ήδη συγκροτήσει για τις ανάγκες της άσκησης του μαθήματος Πολεοδομία Ι.

3. ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Η άσκηση εκπονείται από ομάδες σπουδαστών 2-3 ατόμων, με βάση τις ομάδες που είχαν ήδη δημιουργηθεί για τις ανάγκες του μαθήματος Πολεοδομία Ι (φροντιστήριο Μ. Μάρκου). Η άσκηση χρησιμοποιεί ως μελέτη περίπτωσης, την ίδια με αυτή που εξετάστηκε στο πλαίσιο του μαθήματος Πολεοδομία Ι κατά το χειμερινό εξάμηνο 2013-14 (φροντιστήριο Μ. Μάρκου), δηλαδή **την περιοχή της Βικτώριας**.

Στο περασμένο χειμερινό εξάμηνο, δόθηκε βαρύτητα στην αναλυτική προσέγγιση της οργάνωσης του χώρου, μέσα από την σύνταξη τεκμηριωμένης έκθεσης για την παραπάνω περιοχή μελέτης. Στο τρέχον εαρινό εξάμηνο, βασικό στόχο της άσκησης αποτελεί η διαμόρφωση μιας **συγκροτημένης στρατηγικής** για την

αντιμετώπιση των ευρύτερων πολεοδομικών προβλημάτων της περιοχής, λαμβανομένων υπόψη των κοινωνικοοικονομικών δομών και των ιδιαίτερων περιβαλλοντικών δεδομένων της περιοχής μελέτης. Τελική κατάληξη αυτής της διαδικασίας αποτελεί ο **σχεδιασμός παρεμβάσεων** για την περιοχή μελέτης, ώστε αυτή να ανταποκριθεί καλύτερα στη σημερινή δυναμική και τους ευρύτερους σχεδιασμούς για την Αθήνα, να επιτευχθεί λειτουργική, περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμισή της, να αντιμετωπιστούν κρίσιμα προβλήματα, όπως επίσης και να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα πολεοδομικά, κοινωνικο-οικονομικά, φυσικά και ιστορικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης.

Πιο συγκεκριμένα, η επεξεργασία της άσκησης οργανώνεται ως εξής:

Σε μία **πρώτη φάση**, οι σπουδαστές θα εντοπίσουν το ενδιαφέρον τους **σε ολόκληρη την περιοχή μελέτης**, για την οποία και θα τους ζητηθεί να διατυπώσουν σκέψεις σε επίπεδο πολεοδομικής πολιτικής, καθώς επίσης και κατευθύνσεις και σχεδιαστικές προτάσεις σε επίπεδο παρεμβάσεων πολεοδομικής κλίμακας.

Σε μια **δεύτερη φάση**, οι σπουδαστές θα επικεντρωθούν στη μελέτη επιμέρους τμημάτων της όλης περιοχής, ή επιμέρους ζητημάτων, σε συνεννόηση με τους διδάσκοντες του φροντιστηρίου, και με βάση τη συστηματική δουλειά που έχει προηγηθεί από τις σπουδαστικές ομάδες σε επίπεδο ανάλυσης και αξιολόγησης, στα πλαίσια του μαθήματος Πολεοδομία Ι. Σε αυτό το στάδιο ζητείται από τους σπουδαστές η επεξεργασία λεπτομερέστερων σκέψεων και προτάσεων για όλες τις κρίσιμες πολεοδομικές παραμέτρους που μπορεί να αφορούν, μεταξύ άλλων, τη χρήση του χώρου, τον οικοδομικό πλούτο, τους όρους δόμησης, τους δημόσιους χώρους, την κυκλοφορία, το περιβάλλον, την εικόνα της πόλης, κλπ.

4. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

μάθημα	11:00 – 13:00	13:00 – 15:00
1 ^ο 25.4	Διδακτική ομάδα: Εισαγωγή στο μάθημα. Οργάνωση σπουδαστικών ομάδων.	
2 ^ο 2.5	Σερράος / Λυκογιάννη: Βασικά συμπεράσματα από την ανάλυση / αξιολόγηση της περιοχής μελέτης. Εισαγωγή στην άσκηση πολεοδομικών επεμβάσεων στον αστικό χώρο.	
3 ^ο 9.5	Διόρθωση άσκησης	Σερράος: Μεθοδολογικά εργαλεία για τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Κατευθύνσεις για την επεξεργασία της άσκησης.
4 ^ο 16.5	Διόρθωση άσκησης	Καρανίκας (προσκεκλημένος ομιλητής): Η πολεοδομική μελέτη χρήσεων γης για τις γειτονίες της Πλατείας Βικτωρίας. Μια αποτίμηση της εφαρμογής.
5 ^ο 23.5	Διόρθωση άσκησης	Χατζηβασιλείου: Στάδια μιας πολεοδομικής μελέτης ανάπτυξης στο κέντρο της πόλης. Το παράδειγμα του Αγ. Παύλου.
6 ^ο 30.5	Σερράος / Λυκογιάννη: Εργαστήριο / Διόρθωση άσκησης	
7 ^ο 6.6	Διόρθωση άσκησης	Λυκογιάννη: Δημόσιος χώρος.
8 ^ο 13.6	Διόρθωση άσκησης	Σερράος: Η δομή και τα επίπεδα σχεδιασμού στην πολεοδομική κλίμακα στην Ελλάδα. Το ζήτημα των αστικών αναπλάσεων.
9 ^ο 20.6	Σερράος / Λυκογιάννη: Ενδιάμεση παρουσίαση / συλλογική διόρθωση άσκησης.	
10 ^ο 27.6	Διόρθωση άσκησης	Λυκογιάννη: Αστικές αναπλάσεις.
11 ^ο 4.7	Διόρθωση άσκησης	Παπαϊωάννου: Η ειδικότερη θεώρηση του περιβάλλοντος και του πρασίνου στον αστικό χώρο
12 ^ο 11.7	Διόρθωση άσκησης	Σερράος: Παραδείγματα αστικών παρεμβάσεων
13 ^ο 18.7	Σερράος / Λυκογιάννη: Τελική παρουσίαση της άσκησης από τις σπουδαστικές ομάδες.	

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η τελική αξιολόγηση θα προκύψει κατά **50% από την άσκηση** (όπου θα συνεκτιμηθούν, το τεύχος που θα παραδοθεί, η συμμετοχή στα φροντιστήρια και οι ενδιαμέσες παραδόσεις) και κατά **50% από το γραπτό διαγώνισμα** στο τέλος του εξαμήνου (το οποίο θα στηρίζεται στις διαλέξεις / παρουσιάσεις, αλλά και στα ζητήματα που θα έχουν αναπτυχθεί και συζητηθεί με τις σπουδαστικές ομάδες κατά τη διάρκεια των διορθώσεων της άσκησης). Για τη διαμόρφωση του τελικού βαθμού απαιτείται τουλάχιστον ο βαθμός 5 (πέντε), τόσο στην άσκηση όσο και στο γραπτό διαγώνισμα.

Βασικά **κριτήρια** για την αξιολόγηση των εργασιών είναι τα ακόλουθα:

- › πληρότητα υλικού στις διάφορες κλίμακες προσέγγισης που θα προταθούν,
- › διάρθρωση, τρόπος οργάνωσης, και ειδικότερα, συνοχή, εσωτερική συγκρότηση και σαφήνεια των συνθετικών και λοιπών διατυπώσεων της εργασίας,
- › προβληματισμός των σπουδαστών γύρω από πιθανές εναλλακτικές προτάσεις και σκέψεις και ειδικότερα η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων,
- › συστηματική αξιολόγηση των παραπάνω εναλλακτικών προτάσεων, μέσα από τη διατύπωση εύστοχων παρατηρήσεων και προσωπικών απόψεων, σχετικά με τα αντίστοιχα ενδεχόμενα αποτελέσματα,
- › επάρκεια τεκμηρίωσης των διαφόρων προτάσεων,
- › γενικότερη ποιότητα και παρουσίαση της εργασίας.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος θα διανέμονται στους φοιτητές οδηγίες και κατευθύνσεις για τη συνέχιση της επεξεργασίας της άσκησης, οι οποίες είναι καθοριστικές για την πορεία του μαθήματος. Το πλήρες υλικό του μαθήματος θα αναρτάται στον ιστοτόπο www.arch.ntua.gr, στην ιστοσελίδα του μαθήματος. Στην ίδια ιστοσελίδα είναι επίσης αναρτημένο γενικότερου ενδιαφέροντος εκπαιδευτικό υλικό, όπως επίσης και παλαιότερες σπουδαστικές εργασίες.